

# "Tarancón morí amb les botes posades"

**Teodor Úbeda, bisbe de Mallorca, parla de la seua relació amb el cardenal Vicent Enrique i Tarancón, de qui es considera deixeble.**

**Q**uan va conèixer el cardenal Tarancón?

—Quan era bisbe de Solsona, però, només el vaig saludar; és a dir, que jo vaig conèixer-lo, a ell, però ell probablement no em va conèixer a mi. Jo, sobretot, vaig tenir contacte amb ell, directe i personal, des que em varen fer bisbe, l'any 70. El mes de novembre d'aquell mateix any vàrem tenir la primera assemblea plenària en què vaig participar i llavors el vaig conèixer.

—Va arribar a tenir una relació molt estreta amb ell?

—Sí, vàrem tenir una relació molt afectuosa i molt entranyable. Primer, perquè ell distingia a tots els valencians amb un afecte especial, i després, perquè vàrem sintonitzar molt bé. Jo, que en aquell moment era un bisbe jove, tenia 39 anys, el mirava una mica com el model i l'estil que m'agradava per a ser bisbe.

—I després, treballaren junts en la Conferència Episcopal.

—Sí; bé, ell va ser president després de la mort de Casimiro Morcillo, des de 1971 fins a 1981. Això va comportar un contacte habitual amb ell. I ja dic, tenia un particular afecte pels bisbes valencians i li agradava conversar en valencià, quan ens trobàvem els valencians per Madrid. Aquesta relació personal, l'hem mantinguda fins a l'últim moment, perquè jo, sovint li feia alguna telefonada i el vaig convidar algunes vegades a venir a Mallorca, l'última de les quals va ser al març del 93, quan va donar unes conferències. Aleshores, va viure a casa meua i vàrem compartir una setmana de vida junts, per tant, vaig estar sempre molt pròxim a ell.

—La fama de conciliador que es va guanyar amb el temps, quina ressonància real tenia dins de l'església, tant en l'àmbit de l'estat com en l'internacional?

—Ell va tenir sempre una presència notable dins de l'església espanyola, perquè encara que Solsona era una diòcesi petita

i a prop dels Pirineus, un poc allunyada, arraconada en diríem, el fet és que en l'any 1956 el feren secretari de la Junta de Metropolitans, que era la reunió dels arquebisbes i el precedent immediat de la Conferència Episcopal, i com a tal va tenir una influència notable en l'església espanyola. Després, lògicament, les seues publicacions també li donaren una gran presència dins l'església. Ell, ja de bon principi, va escriure molt i els seus llibres varen ser l'acompanyament de molts cristians, no solament capellans, sinó també laics. Per exemple, un llibre de meditacions titulat *Jesús, maestro de apóstoles*, va ser una de les publicacions que més es varen difondre pel país. Naturalment, aquesta presència es va intensificar quan el feren arquebisbe d'Oviedo, on va tenir problemes laborals i de discrepància importants amb l'administració pública i amb el règim d'aquell moment. I després, encara va créixer més quan el feren arquebisbe de Toledo i cardenal i, a continuació, arquebisbe de Madrid i president de la Conferència Episcopal.

—I quant al ressò internacional?

—Bé, ell tenia una gran amistat amb el papa Pau VI, des que aquest era arquebisbe de Milà, i lògicament, en aquells moments i, sobretot, durant la transició, tota Europa estava pendent d'allò que passava a Espanya. La seua actitud i la seua figura era coneguda en tots els cercles eclesiàstics, i també socials i polítics, com la d'una persona que havia posat de la seua part tot el possible perquè es fera una transició pacífica i perquè es portara endavant el plantejament democràtic.

—Arran d'aquesta relació amb el papa Montini, va representar un paper rellevant, com a bisbe, en l'elaboració del Concili Vaticà II?

—Sí, ell va intervenir i ho va fer sempre en una línia oberturista i de contacte de l'església amb el món. La seua presència en el Concili va ser notable perquè hi ha-



**Teodor Úbeda: "Em dol que al cardenal no se li reconegueren suficientment els mèrits mentre vivia."**

via una certa discrepància amb la postura d'altres bisbes espanyols; ell sempre defensava un plantejament de renovació de l'església i això es va fer notar.

—L'obsessió del cardenal Tarancón per separar església i política era realment de collita pròpia o seguia indicacions del Vaticà?

—Això també era conseqüència directa del Concili Vaticà II, que deixa les coses molt clares en aquest sentit i ell l'única cosa que va fer fou aplicar-lo a la vida i a l'orientació que ell portava. Va ser molt important la seua presència en el sentit de procurar una mútua independència entre el poder polític i l'església i alhora una col·laboració des del compliment dels fins que cada institució tenia. Això, que ell repetia incansablement, és una idea perfectament arrelada dins de la constitució pastoral "Caudium et spes" i és, en definitiva, allò que ell va portar a la pràctica.

—Aquí neix la seua oposició a l'existència d'una democràcia cristiana a l'estat?

—Sí, però aquesta és una idea més personal, compartida per molts altres bisbes. És a dir, no es pot entendre l'esforç de la

RAFA GIL



fe en la transició sense tenir en compte el que va ser la guerra civil espanyola i l'enfrontament entre les dites dues Espanyes en la segona república. I allò va ser una experiència important, que va fer que ell tinguera una idea absolutament clara, i no solament ell. Hem de pensar que molts bisbes espanyols varen publicar, sent ell president de la Conferència Episcopal, documents molt importants, com per exemple, els titulats "Iglesia y comunidad política", de l'any 72, i "La reconciliación en la iglesia y en la sociedad", de l'any 75. Tots dos varen ser claus per al transcurs de l'església en aquell moment. Ell era el gran inspirador d'aquests documents, que fixaven dues qüestions fonamentals; la primera, la independència entre l'església i l'estat i la mútua col·laboració des del seguiment dels objectius específics, i la segona, no voler implicar l'església en cap partit polític.

—L'església ha entès un canvi entre l'abans del cardenal Tarancón al capdavant de la Conferència Episcopal i el després?

—El que passa és que la dècada dels setanta, que és quan ell va presidir la Conferència Episcopal, va ser molt particular. Va des de l'any 71, quan tingué lloc l'assemblea conjunta de bisbes i capellans

—primera gran reflexió sobre el moment actual de l'església i el seu passat, i on es va demanar perdó per no haver sabut fer d'element de concòrdia durant la guerra civil—, fins al moment en què els canvis polítics són més forts, amb la mort de Franco. Van ser els temps també de la presó de Zamora per als capellans, allò que es va anomenar la "Cárcel Concordataria"; de les multes a les homilies que tocaven punts que molestaven al règim; de les reunions d'organitzacions cíviques i fins i tot polítiques sota el paraigua de l'església; dels tancaments de treballadors en esglésies i bisbats; de l'assassinat de Carrero Blanco; del procés de Burgos amb condemnes de mort incloses, i de la transició. Per tant, cap època, ni anterior ni posterior es pot comparar directament amb aquesta. Va ser una època molt particular, molt important, molt específica, en la qual l'església s'hagué de definir d'una manera molt clara respecte a la vida política. I això ja no va passar després. Quan ell va acabar, l'any 81, ja estava encarrilada la democràcia. Era lògic que el plantejament de la Conferència Episcopal i del seu president fóra un altre. Aquí s'explica per què la presidència de Tarancón és del tot distinta a la presidència del cardenal



# CAVAS HILL

Brutísimo

Hill,

calladament

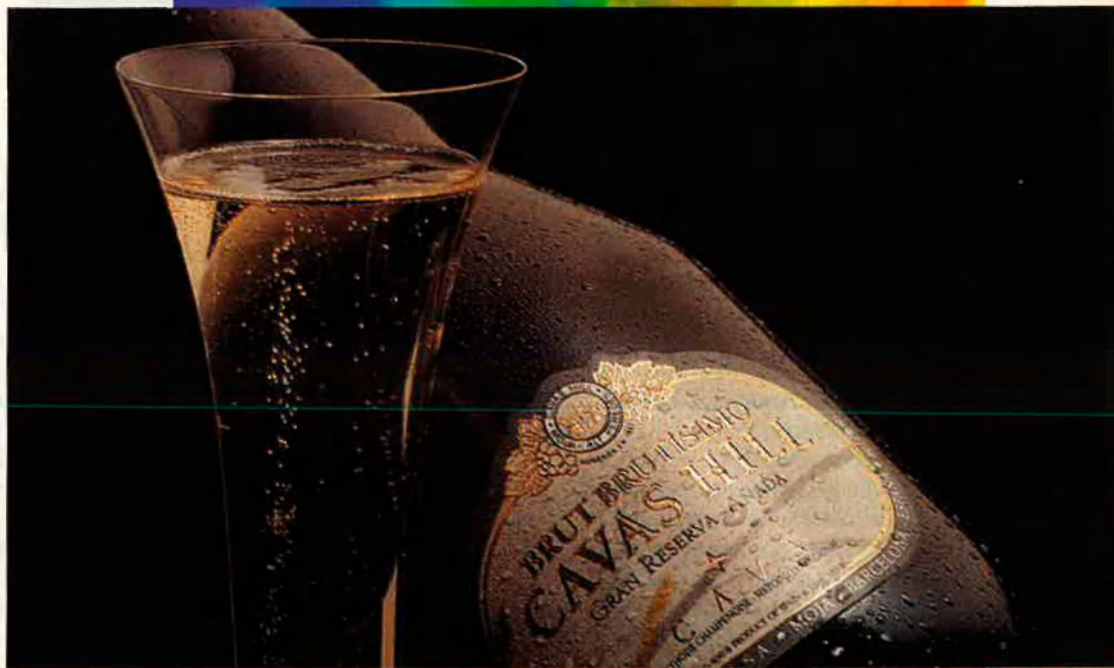
esperaves.

Profund, sol

però segur i confiat.

Del silenci

has despertat.



Suquía, tenint en compte que entre ambdós va haver-hi un altre president, Gabino Díaz Merchán, que va ser una continuïtat dels plantejaments del cardenal Tarancón. Després, va venir la presidència de Suquía, però era un temps completament distint. Hi ha també una altra causa per la qual les dues presidències varen ser distintes i és que el temperament i la manera de comprendre les coses són distintes en Tarancón, més compromès amb tota la societat i amb tot el món del moment i d'una gran obertura, i el de Suquía, més centrat a mirar a l'interior de l'església i a reconstruir tant com fóra possible el seu teixit interior.

—*L'arribada del papa Wojtyła va influir en tot això?*

—Aquí també es podria fer una mica el mateix raonament que entre Tarancón i Suquía. És un altre temps, són moments distintes i dues maneres distintes.

—*Tothom es va estranyar que el Vaticà acceptara tan ràpidament la dimissió del cardenal Tarancón al capdavant de la Conferència Episcopal.*

—Bé, no va ser acceptada automàticament, va ser un any després.

—*Poquíssim, comparat amb altres casos.*

—Jo no crec que això signifiqui que el cardenal Tarancón no fóra acceptat per Roma. Això només respon a qüestions pràctiques, quan és possible fer un canvi. De tota manera, podríem dir que així com el temps de Pau VI va passar, en el seu pontificat, el temps del cardenal Tarancón també va passar d'alguna manera. I és evident que hi ha una notable diferència entre l'actitud del nunci Dadaglio, que va ser el gran suport del cardenal Tarancón en aquells moments, i el que ha estat després l'executòria dels altres nuncis, que no s'han trobat amb les circumstàncies d'haver de combatre l'administració pública i l'estat com es va trobar Dadaglio.

—*Creu que una vegada mort el cardenal Tarancón, hi ha hagut una excessiva mitificació de la persona?*

—No crec que se n'haja fet una mitificació, perquè estic ben convençut que tot el que s'ha dit del cardenal és versat i que es mereixia l'homenatge pòstum que se li ha fet. A mi el que em dol és que tot això no es diguera suficientment mentre vivia i m'hauria agradat, per exemple, que al

cardenal Tarancón, se li hagueren reconegut més els seus mèrits i la seua funció, començant per la Corona, amb algun reconeixement públic, passant pel Govern, que en definitiva és un govern que ell va propiciar d'una manera decisiva durant la transició, i fins i tot la mateixa ciutat de Madrid, d'on va ser un gran arquebisbe i on havia fet mèrits més que suficients.

—*Hi ha una raó especial perquè no s'haja fet abans?*

—Crec que això és un defecte típica-



**El bisbe de Mallorca va tenir una relació molt estreta amb Tarancón: "Distingia a tots els valencians amb un afecte especial."**

ment espanyol. Lamentablement, s'han de morir les persones perquè se'ls reconeguen els mèrits.

—*Com definiria el taranconisme?*

—Definiria Tarancón com un home de l'església del Concili Vaticà II i el taranconisme com l'esforç per aplicar-lo amb totes les conseqüències en l'església i en la societat espanyola. Crec que la clau de tota l'actuació del cardenal Tarancón ha estat aquest esforç perquè el Concili Vaticà II estiga present i viu.

—*Quin percentatge d'aquests objectius s'ha acomplert?*

—Crec que s'ha avançat bastant, però no prou; encara queda molt per a posar en pràctica el Concili, i aquesta pot ser una

mica l'herència que el cardenal Tarancón ens deixa a tots nosaltres, aplicar-lo fins a les últimes conseqüències. Tots els qui han viscut de prop la seua personalitat, els qui han tingut contacte personal amb ell i els qui d'alguna manera ens hi hem inspirat hauríem de seguir el compromís de l'aplicació radical del Concili fins a les últimes conseqüències en la mateixa llibertat i amb la mateixa coherència que ell ho va fer, perquè jo he de confessar que ell ha estat un poc el model en què jo he ins-

RAFA GIL

pirat el meu servei episcopal, com molts altres bisbes. Voldria dir també que a ell no se'l pot jutjar sense tenir presents dues facetes molts importants. Una, l'home, i en aquest sentit, vull dir, que era intel·ligent, intuïtiu, molt certer en les seues anàlisis; que anava ràpidament a l'essencial —parlar amb ell era un plaer perquè no feia massa voltes—; que tenia una gran capacitat d'acollida, que era molt jovial, simpàtic, un gran conversador, una gran comunicador, sincer, lliure, franc i obert, tolerant i amic de la concòrdia, promotor de tot el que fóra enteniment i respecte mutu i un treballador incansable. L'altra, l'home de fe, d'església. Ell va viure tota la seua vida des de la perspectiva d'una fe senzilla, radical; una fe que no era complicada, que li donava una gran esperança, amb una gran fidelitat a l'església i al papa, que no l'hi impedia tenir-hi discrepàncies. Era un home que vivia la seua espiritualitat amb una gran naturalitat, no era gens afectat i era un apòstol incansable; deia repetidament que li agradaria morir "amb les botes posades" i efectivament, així ho va fer.

—*Com a deixeble del cardenal Tarancón, quins considera que són els grans incompliments del Concili Vaticà II?*

—És una pregunta difícil, però te'n diré alguns. Resta, fonamentalment, donar als religiosos i als laics el lloc que els correspon dins de l'església. Després, hi ha altres qüestions, com per exemple, la comunió entre les esglésies i entre els bisbes de tot el món; crec que l'església hauria de ser capdavantera en l'esforç per acostar el primer món i el tercer. I crec que tampoc es compleix l'empenta de la justícia social i la interrelació entre església i cultura, entre església i món del pensament.

**Joaquim Marí**